

Wilkowice, dnia 22/10/2024 r.

Komisja Rewizyjna Rady Gminy Wilkowice

Zespół kontrolny w składzie:

1. Radna Małgorzata Olma – kierownik zespołu kontrolnego
2. Radna Bożena Maślanka – członek zespołu kontrolnego

PROTOKÓŁ POKONTROLNY

KONTROLOWANY PODMIOT: Urząd Gminy Wilkowice, ul. Wyzwolenia 25, 43-365 Wilkowice, kierownik jednostki Wójt Gminy Wilkowice mgr Maciej Mrówka

PRZEDMIOT KONTROLI: egzekwowanie obowiązku przyłączenia posesji do kanalizacji sanitarnej – referat ochrony środowiska i straż gminna – za I półrocze 2024 r.

ZAKRES KONTROLI: Na podstawie załącznika § 55 Statutu Gminy Wilkowice przyjętego Uchwałą nr XXXV/322/2021 Rady Gminy Wilkowice z dnia 27/10/2021 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Wilkowice (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2021 r. poz. 7175) oraz załącznika nr 4 – (plan kontroli Komisji Rewizyjnej na 2024 r.) do uchwały nr IV/20/2024 Rady Gminy Wilkowice z dnia 26/06/2024 r. w sprawie przyjęcia planu pracy Rady Gminy Wilkowice na 2024 r. – określono szczegółowy zakres kontroli.

KONTROLUJĄCY: Komisja Rewizyjna Rady Gminy Wilkowice zespół kontrolny w składzie:

1. Radna Małgorzata Olma – kierownik zespołu kontrolnego
2. Radna Bożena Maślanka – członek zespołu kontrolnego

działający na podstawie Upoważnienia do przeprowadzenia kontroli nr 3/2024 z dnia 14/10/2024 r.

DATA ROZPOCZĘCIA KONTROLI: 15/10/2024 r.

DATA ZAKOŃCZENIA KONTROLI: 15/10/2024 r.

Zespół kontrolny członków Komisji Rewizyjnej Rady Gminy Wilkowice wysłuchał pracowników podmiotu kontrolowanego w osobach:

1. P. Sylwia Derecka
2. P. Dariusz Jakowenko-Komendant Straży Gminnej w Wilkowicach.

Opis stanu faktycznego odnoszącego się do przedmiotu kontroli:

W ramach kontroli dotyczącej egzekwowania obowiązku przyłączenia posesji do kanalizacji sanitarnej – referat ochrony środowiska i straż gminna – za I półrocze 2024 r. zespół kontrolny dokonał szczegółowej kontroli w zakresie:

- ile nieruchomości jest na terenie gminy Wilkowice ?
- ile nieruchomości podłączonych jest do kanalizacji ?
- ile nieruchomości może zostać podłączonych do kanalizacji – z uwagi na spełnianie warunków technicznych umożliwiających podłączenie kanalizacji ?
- ile kontroli przeprowadzono w nieruchomościach posiadających dostęp do kanalizacji ?

- ile nieruchomości skontrolowano, które nie są podłączone do kanalizacji – proszę o dane, czy właściciele nieruchomości posiadali dokumenty potwierdzające opróżnianie zbiorników bezodpływowych, czy są na terenie gminy nieruchomości nieposiadające zbiorników bezodpływowych – czy posiadają oczyszczalnie przydomowe, jak rozwiązują problem związany z brakiem kanalizacji ?

- ile nieruchomości jest na terenie gminy, które z przyczyn technicznych nie będą mogły zostać podłączone do kanalizacji ?

- ile nieruchomości jest w trakcie przyłączania do kanalizacji (w trakcie trwania prac) ?

- ile wydano decyzji nakazujących przyłączenie nieruchomości do kanalizacji ?

- ile przeprowadzono kontroli przyłącza nieruchomości do kanalizacji ?

- ile wszczęto postępowań egzekucyjnych dot. przyłącza nieruchomości do kanalizacji ?

Rekomendacje do zmiany uchwały określającej obowiązek – częstotliwość opróżniania zbiorników bezodpływowych z nieruchomości w nie wyposażone bądź czyszczenia przydomowych oczyszczalni.

Zespół kontrolny po wysłuchaniu ww. pracowników Urzędu Gminy w Wilkowicach i Straży Gminnej w Wilkowicach ustalił następujący stan faktyczny:

1. W odpowiedzi na pytanie: Ile nieruchomości jest na terenie gminy Wilkowice?

Zespół kontrolny ustalił następujące dane:

Sołectwa	ilość budynków w bazie
Bystra	1547
Meszna	921
Wilkowice	2335
suma	4803

2. W odpowiedzi na pytanie: Ile nieruchomości jest podłączonych do kanalizacji?

Zespół kontrolny ustalił następujące dane:

Sołectwa	budynki podłączone do kanalizacji
Bystra	1359
Meszna	832
Wilkowice	2030
suma	4221 – 87,88%

3. W odpowiedzi na pytanie: Ile nieruchomości jest wyposażonych w przydomowe oczyszczalnie ścieków?

Zespół kontrolny ustalił następujące dane:

Sołectwa	ilość oczyszczalni
Bystra	26
Meszna	12
Wilkowice	33
suma	71

4. W odpowiedzi na pytanie: Ile nieruchomości powinno zostać podłączonych do kanalizacji?

Zespół kontrolny ustalił następujące dane:

Sołectwa	ilość budynków w bazie	ilość budynków podłączonych	ilość oczyszczalni	ilość budynków pozostałych do podłączenia
Bystra	1547	1359	26	162
Meszna	921	832	12	77
Wilkowice	2335	2030	33	272
suma	4803	4221	71	511 – 10,6%

5. W odpowiedzi na pytanie: Ile nieruchomości może zostać podłączonych do kanalizacji z uwagi na spełnienie warunków technicznych umożliwiających podłączenie do kanalizacji?

Zespół kontrolny ustalił następujące dane:

Bystra	25
Meszna	35
Wilkowice	50
suma	110

- Uwaga: studzienka na działce lub króciec do granicy działki

6. W odpowiedzi na pytanie: Ile nieruchomości jest na terenie gminy, które z przyczyn technicznych nie będą mogły zostać przyłączone do kanalizacji?

Zespół kontrolny ustalił następujące dane:

Bystra	19	Nadmeszna
Meszna	6	
Wilkowice	61	Magurka i inne budynki poza aglomeracją
suma	86	

7. W odpowiedzi na pytanie: Ile nieruchomości jest w trakcie przyłączania do kanalizacji (w trakcie trwania prac)? Zespół kontrolny ustalił, iż obecnie gmina nie wykonuje podłączeń budynków do kanalizacji.

8. W odpowiedzi na pytanie: Ile wydano decyzji nakazujących przyłączenie nieruchomości do kanalizacji?

Zespół kontrolny ustalił następujące dane:

Sołectwo	Nakaz wydany w 2024 r.	Nakazy wydane w 2023 r. i wcześniej oraz liczba nadal nie podłączonych
Bystra	16	2
Meszna	4	6
Wilkowice	20	12
suma	40	20

9. W odpowiedzi na pytanie: Ile wszczęto postępowań egzekucyjnych dot. przyłącza nieruchomości do kanalizacji?

Zespół kontrolny ustalił następujące dane:

Sołectwo	2024 r. (kara)	2024 r. (upomnienie)	Kolejne w toku	2023 r. i wcześniej (kara oraz nadal niepodłączone do kanalizacji)
Bystra	2	1	wnioski PESEL	
Meszna	1	2		2
Wilkowice	3	2		1

suma	6	5	20	3
------	---	---	----	---

10. W odpowiedzi na pytanie: Ile przeprowadzono kontroli w 2024 r., zespół kontrolny ustalił następujące dane: 20 kontroli przeprowadzono, 5 kontroli w trakcie. W wyniku kontroli zastosowane następujące środki: wydano 9 mandatów, w tym 4 mandaty podmiotom, które posiadają możliwość do podłączenia się do kanalizacji, wydano 4 pouczenia, w jednym obiekcie była oczyszczalnia, jeden podmiot z tych objętych kontrolą posiadał przyłączy do kanalizacji, względem 2 obiektów nie wniesiono uwag, jeden z obiektów był w trakcie budowy przyłącza kanalizacyjnego do obiektu, jeden z obiektów był w trakcie remontu, jeden z obiektów by nie zamieszkały jak również nie odnotowano w nim zużycia wody.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach - dalej u.u.c.p.g. właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji lub wyposażenie nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych, spełniające wymagania określone w przepisach odrębnych. Przyłączenie do kanalizacji nie jest obowiązkowe, jeżeli nieruchomość jest wyposażona w przydomową oczyszczalnię ścieków spełniającą wymagania formalne i techniczne określone w przepisach odrębnych.

Zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku w Gminie Wilkowice w wersji obowiązującej na dzień przeprowadzenia kontroli - „opróżniania zbiornika bezodpływowego należy dokonywać z częstotliwością zapewniającą niedopuszczenie do przepełnienia i wylewania zawartości na powierzchnię terenu nie rzadziej jednak niż raz na pół roku”. Ponadto, właściciele nieruchomości zobowiązani są do udokumentowania w formie umowy faktu korzystania z usług opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, a także do okazania umów i dowodów uiszczenia opłat za te usługi.

Umowy zawarte pomiędzy właścicielami nieruchomości, a wyżej wymienionymi podmiotami oraz warunki ich wykonania zależne są od stron umowy, jednakże stawka za wywóz nieczystości ciekłych, nie może być wyższa od górnej stawki, określonej stosowną uchwałą Rady Gminy.

Wójt Gminy Wilkowice opracował projekt uchwały, na mocy której ma ulec zmianie Regulaminem utrzymania czystości i porządku w Gminie Wilkowice. Wśród proponowanych zmian znalazły się następujące postanowienia: „Nieczystości ciekłe gromadzone w zbiornikach bezodpływowych lub osadnikach w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków należy pozbywać się zgodnie z przepisami prawa, wyłącznie za pośrednictwem podmiotu posiadającego zezwolenie Wójta Gminy Wilkowice na prowadzenia działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych na terenie gminy Wilkowice. Zbiorniki bezodpływowe należy opróżniać z częstotliwością nie rzadziej niż 1 raz na dwa miesiące. Nieczystości ciekłe gromadzone w osadnikach w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków należy pozbywać się z częstotliwością określaną w instrukcji eksploatacji przydomowej oczyszczalni ścieków, jednak nie rzadziej niż 1 raz na rok. Właściciele lub użytkownicy nieruchomości zobowiązani są do udokumentowania wywozów nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni poprzez okazanie rachunków, faktur, paragonów lub innych dokumentów, wystawionych każdorazowo przez właściwy podmiot do wykonania usługi, na których wskazana będzie co najmniej informacja o ilości odebranych nieczystości ciekłych, adresie nieruchomości dacie wykonania usługi i podmiocie świadczącym usługę. Właściciel lub

użytkownik nieruchomości zobowiązany jest do przechowywania powyższych dokumentów przez okres 12 miesięcy”.

Na podstawie art. 6 ust. 5a ustawy z 13.09.1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – dalej u.u.c.p.g. wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest obowiązany prowadzić kontrolę, o której mowa w art. 6 ust. 5a u.u.c.p.g., co najmniej raz na dwa lata zgodnie z planem kontroli, określającym co najmniej wykaz podmiotów podlegających kontroli w okresie kontrolowanym.

Zgodnie z art. 5 ust. 5a u.u.c.p.g., wójt, burmistrz lub prezydent miasta kontroluje:

1. posiadanie umów, przez właścicieli nieruchomości, którzy pozbywają się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych, oraz właścicieli nieruchomości, którzy nie są obowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz gminy;
2. zgodność postanowień umów zawartych przez właścicieli nieruchomości którzy nie są obowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz gminy;
3. dowody uiszczania opłat za usługi pozbywania się nieczystości ciekłych oraz odpadów komunalnych lub inny sposób udokumentowania wykonania obowiązków.

Powyższe zmiany zostały wprowadzone mocą przepisów ustawy z 7.07.2022 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie 9.08.2022 r.

Zasadniczym zamiarem ustawodawcy było więc objęcie kontrolą, w 2-letnich cyklach kontrolnych, wszystkich podmiotów obowiązanych do wykonywania przedmiotowych obowiązków.

Sposób wykonywania kontroli został w istotny sposób określony w uzasadnieniu projektu wyżej powołanej ustawy. W uzasadnieniu projektu (publik. <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=2262>) wskazano, że "zakłada się jednoznaczne określenie minimalnej częstotliwości przeprowadzania przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta kontroli na podstawie planu kontroli, co zapewni możliwość weryfikacji realizacji tego obowiązku przez inspekcję ochrony środowiska, a także w przypadku braku realizacji tego obowiązku – możliwość nakładania administracyjnych kar pieniężnych. Należy wskazać, że obecnie występuje obowiązek kontroli, jednak z uwagi na brak przepisów określających ich częstotliwość, utrudniona jest jego weryfikacja. Z uwagi na wprowadzenie sankcji za naruszenie przedmiotowego obowiązku w celu wprowadzenia ułatwień dla organów nadzoru określono częstotliwość realizacji przedmiotowego obowiązku, co pozwoli zweryfikować, czy dane gmina wykonuje ciążące na niej obowiązki. Dodatkowo przewiduje się, że do tej kontroli będą miały zastosowanie odpowiednie przepisy ustawy z dnia 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska, tak jak ma to miejsce w przypadku kontroli wykonywanej przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta na podstawie art. 9u u.u.c.p.g.". "Formę kontroli pozostawia się w gestii gminy. Należy mieć na uwadze, iż kontrola umów i dowodów uiszczania opłat za odbiór nieczystości ciekłych nie wymaga kontroli na terenie nieruchomości i może być realizowana w formie wezwania do przekazania kopii stosownych dokumentów. W przypadku powstania wątpliwości przez gminy, może ona podjąć decyzję o przeprowadzeniu kontroli w terenie przy udziale właściciela".

Niezależnie od przedmiotu kontroli przeprowadzonej w zakresie powyżej opisanym, p. Sylwia Derecka poinformowała zespół kontrolny o tym, iż Gmina Wilkowice wzięła udział w badaniu pt.: Stan przeprowadzania kontroli opróżniania zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków” wg zapytań opracowanych przez Instytut Edukacji Środowiskowej. Z uwagi na fakt, iż Dyrektywa Rady 91/271/EWG wymusiła na Polsce zmianę prawa wodnego i

dostosowanie obowiązujących przepisów do regulacji europejskich, znowelizowane przepisy odniosły się w głównej mierze do kwestii związanych z kontrolą i bieżącym monitorowaniem obiegu ścieków dowożonych z terenów nieskanalizowanych. Dane pochodzące z GUS z 2022 r. wskazują, iż niemal połowa budynków mieszkalnych w Polsce nie jest przyłączona do sieci kanalizacyjnej. Ponad 10 mln Polaków korzysta ze zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków. Zmiana przepisów prawa, która nastąpiła 7 lipca 2022 r. wprowadziła obowiązkowe kontrole zbiorników bezodpływowych, które były pierwszym krokiem do uszczelnienia systemu obiegu nieczystości płynnych. Badanie odnosiło się do pozyskania odpowiedzi na poniższe pytania. Wskazane poniżej pytania zawierają również odpowiedź udzieloną przez Gminę Wilkowice.

1. Czy na obszarze gminy obowiązuje regulamin utrzymania czystości i porządku w gminie? – TAK

2. Czy jest wskazana częstotliwość wywozu ścieków dla zbiorników bezodpływowych? TAK – min. 1 raz na 6 m-cy - Opróżnianie zbiornika bezodpływowego należy dokonywać z częstotliwością zapewniającą niedopuszczenie do przepełnienia i wylewania zawartości na powierzchnię terenu, nie rzadziej niż raz na pół roku.

3. Czy prowadzona jest ewidencja zbiorników w gminie? – TAK odnotowano: 603 zbiorniki na koniec 2023 r.

4. Czy prowadzona jest ewidencja przydomowych oczyszczalni w gminie? – TAK – odnotowano 73 przydomowe oczyszczalnie na koniec 2023 r.

5. Czy gmina posiada plan kontroli? – TAK.

6. Liczba kontroli przeprowadzonych w 2023 r. – 55.

WNIOSKI:

Zespół kontrolny w składzie:

1. **Radna Małgorzata Olma – kierownik zespołu kontrolnego**

4. **Radna Bożena Maślanka – członek zespołu kontrolnego**

stwierdza, iż poddane kontroli zagadnienie, realizowanej jest zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa.

Zespół kontrolny wskazuje, iż w 2023 r. Gmina Wilkowice zakończyła realizację projektu dofinansowanego z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w ramach II jego osi priorytetowej i działania pn. Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach. Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Wilkowice w wyznaczonych obszarach aglomeracji - pozwoliła na utworzenie ponad 80 km kanałów w trudnym terenie górskim. Jednym z zasadniczych efektów przedsięwzięcia była likwidacja licznych indywidualnych, bezodpływowych osadników, zlokalizowanych na terenie gminy Wilkowice, w których zbierano ścieki gospodarczo - bytowe. Projekt objął zakresem budowę złożonej infrastruktury sieci kanalizacji sanitarnej - w rezultacie gromadzone w najbliższej okolicy ścieki będą odprowadzane do oczyszczalni ścieków Komorowice w Bielsku-Białej. Równocześnie została zwiększona liczba osób, korzystających z nowoczesnego systemu, na obszarze zamieszkiwanym przez 5 681 potencjalnych użytkowników.

Bezpośrednim efektem ekologicznym inwestycji jest efektywna ochrona środowiska naturalnego Wilkowic, szczególnie gleby oraz wód powierzchniowych i podziemnych, przed zanieczyszczeniami oraz zachowanie walorów przyrodniczych terenu.

Warto podkreślić, że realizacja dofinansowanego projektu jest zgodna z założeniami Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków. Co szczególnie istotne wpisuje się w cel „Ocalenie morza” poprzez redukcję zrzutów zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i wód gruntowych. Przyczyni się do ograniczenia dopływu związków biogennych do Morza Bałtyckiego.

Zespół kontrolny wskazuje, iż zgodnie ze Strategią Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 (str. 22) Działania z zakresu ochrony środowiska są dla Gminy Wilkowice szczególnie ważne. Walory krajobrazowe Gminy Wilkowice zostały zdefiniowane jako mocne strony w przeprowadzonej analizie SWOT. **W ramach tego celu znajdują się między innymi zadania z zakresu uzupełniania niedoborów w systemie kanalizacyjnym i wodociągowym,** usprawnienia systemu gospodarowania odpadami. Szczególną uwagę w najbliższym czasie samorząd musi położyć na nacisk na kwestię retencjonowania wody. Ze względu na ukształtowanie terenu, skanalizowanie sanitarne Gminy jest procesem długotrwałym oraz kosztownym z ekonomicznego punktu widzenia. Równocześnie jest to proces niezbędny aby zachować walory przyrodnicze Gminy. Uzupełnieniem systemu kanalizacyjnego Gminy mogą być również przydomowe oczyszczalnie ścieków. Istotnym zadaniem Gminy jest zabezpieczenie mieszkańcom stałego dostępu do wody pitnej o odpowiedniej jakości. Niezbędne będą inwestycje poprawiające jakość wody między innymi polegające na modernizacji już istniejącej infrastruktury. Celem ochrony i odbudowy zasobów wodnych potrzebny jest rozwój systemu małej retencji. **Ponadto za strategiczne zadanie uznano podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców, bez której trudno będzie zrealizować pozostałe działania, w tym z zakresu gospodarowania odpadami.** Zespół kontrolny stwierdza, iż świadomość ekologiczna wśród społeczności odnosząca się do zalet posiadania przyłącza do sieci kanalizacyjnego wymaga dalszego wsparcia ze strony samorządu i przygotowania w tym zakresie odpowiednich kampanii informacyjnych.

Zespół kontrolny nie ma żadnych zastrzeżeń i uwag dotyczących przedmiotu kontroli.

Na tym protokół zakończono i podpisano w Wilkowicach w dniu 22/10/2024 r.

Zespół kontrolny w składzie:

1. Radna Małgorzata Olma – Kierownik zespołu kontrolnego

.....

2. Radna Bożena Maślanka – członek zespołu kontrolnego

.....

Kierownik

podmiotu

06.11.2024

kontrolowanego

.....

(data, podpis i pieczęć)

Wójt
mgr Maciej Mrówka

Protokół sporządzono w 3 egzemplarzach.

Protokół otrzymują:

Komisja Rewizyjna Rady Gminy Wilkowice,

Wójt Gminy Wilkowice mgr Maciej Mrówka,

Kierownik jednostki kontrolowanej – Wójt Gminy Wilkowice Maciej Mrówka.